

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

Pe unu an 12 fior., pe șese luni 6 fior., pe trei luni 3 fior.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancoate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

Nr. 246.

ANULŪ XLVIII.

Luni, Marți 5 (17) Noemvre.

1885.

BrașovŪ, 4 Noemvre 1885.

Abia s'a întrunită conferența puterilor în Constantinopolŷ și 6ta cã r6sboiul a și isbucitŷ în peninsula balcanicã. S6rbii nãvãlescŷ asupra Bulgarilorŷ și Dumne6eu scie pãnã unde se va lãți flacãra r6sboiului odatã aprinsã și cãtã stricãciune va face.

Pãnã mai erŷ se sfãtuiu reprezentanții marilorŷ puteri cum se localizeze cestiunea bulgar6rumeliotã, astã6i s'a schimbatŷ situațiunea cu totulŷ și ar mai put6 fi vorba celŷ multŷ de localizarea r6sboiului s6rbo-bulgarŷ.

Regele Milanŷ a mobilizatŷ armata s6rbescã înainte cu vr'o șapte s6pt6mãni și de atunci a totŷ ținutŷ o concentratã la granițã, așteptãndŷ se sosescã momentulŷ, cãnd se-o punã în acțiune. Acestŷ momentŷ a sositŷ în fine dupã îndelungã așteptare și se nasce acum întrebarea, cã 6re Regele Milanŷ lucrã de capulŷ lui și pe propriulŷ s6u risicŷ. ori este esecutorulŷ planurilorŷ secrete ale uneia s6u alteia dintre marile puteri, cari în conferențã se aratã a fi cu intențiunile cele mai pacifice.

Ministrulŷ nostru de externe, comitele Kalnoky, declarase 6ilele aceste, cã Regele Milanŷ este încã decisŷ a demobiliza, decã se va restitui status quo ante. Nu scimŷ ce l'o fi îndemnatŷ, ca acum deodatã se declare r6sboiu Bulgariei. P6te cã nu peste multŷ timpŷ vomŷ sci decã a lucratŷ de capulŷ lui, ori nu. Deocãdatã îns6 putemŷ fi siguri despre aceea, cã lucrãrile conferenței din Constantinopolŷ suntŷ zãdãrnice prin pasulŷ întreprinsŷ de Regele Milanŷ.

Diviziile s6rbesci dela Nișŷ, Pirotŷ și Lescovãțŷ se aflã deja pe pãm6ntŷ bulgãrescŷ și au pornitŷ, dupã o bãtãia crãncenã la Țaribrodŷ, unde au r6masŷ învingãt6re, spre pasulŷ dela Dragomanŷ. Aici se concentrezã trupele bulgare și probabilŷ, cã aici va fi bãtãlia decisivã. Decã le va succede S6rbilorŷ a lua redutele dela Dragomanŷ, armata s6rbescã p6te ocupa în cãteva 6ile capitala Bulgariei.

În fața acestei situațiuni lucrãrile conferenței și-au pierdutŷ t6tã importanța și nimeni nu și va mai pierde timpulŷ discutãndŷ despre modalitãțile restabilirii statului quo.

Alte cestiuni multŷ mai moment6se decãtŷ restabilirea statului quo în Rumelia orientãlã, vorŷ preocupa acum lumea politicã și diplomaticã.

Ce se va înt6mplã decã vorŷ învinge S6rbii și decã regele Milanŷ va intra ca biruitorŷ în Sofia și ce va fi decã din contrã trupele bulgare arŷ fi în stare se respingã ataculŷ s6rbescŷ?

Mai departe se nasce întrebarea, decã Turcia va privi în tãcere la lupta dintre S6rbi și Bulgari și decã Grecia, care asemenea a mobilizatŷ de multŷ oștirea sa, nu va afla momentulŷ oportunŷ de a nãvãli în Albania și în Tesalia?

În fine este de cea mai mare importanțã a se sci ce atitudine va lua România în fața r6sboiului s6rbo-bulgarŷ?

Cãtŷ privesce întrebarea dint6iu atragemŷ atențiunea cetitorilorŷ noștri asupra urmãt6rei aprețiarŷ ce-o face o f6iã de frunte vienesã:

„Austria are celŷ mai mare interesŷ, ca S6rbia se iasã înving6t6re din r6sboiulŷ de fațã „pre cãnd Rusia trebuie se dor6scã de a ved6 pe „Bulgari triumfãndŷ.”

În aceste puține cuvinte este exprimãtã t6tã seriozitatea situațiunei create prin r6sboiulŷ s6rbo-bulgãrescŷ. Bine, cã Țarulŷ a desaprobatŷ în modŷ eclatantŷ purtarea prințului Alexandru, nu trebuie îns6 se dãmŷ uicãrei cãtŷ sãnge a v6rsatŷ Rusia, pentru ca se înființeze o Bulgaria la Balcani. Cum s'ar put6 admite așad6r cã Țarulŷ va privi cu nep6sare la victoriile eventuale ale S6rbilorŷ?

Totŷ mai multŷ se adeverece, cã evenimentele actuale din peninsula balcanicã nu sunt decãtŷ preludiulŷ unui teribilŷ conflictŷ între Rusia și Austro-Ungaria, ce pare a fi apr6pe neevitabilŷ. Acum este pusã înțelegerea dintre cele trei împ6rãții nordice la o grea probã și se va ved6 decã ceea ce s'a stabilitŷ la Skierniewice și la Kremier p6te se suporta și r6sboiulŷ s6rbo-bulgarŷ cu t6te consențențele lui, cum a suportatŷ revoluțiunea nesãnger6sã din Rumelia orientãlã.

În ceea ce privesce atitudinea Turciei, este de mare însemnãtate faptulŷ, ce ni se telegrafiazã a6i, cã adecã prințului Bulgariei a cerutŷ, deși nu tocmai directŷ, intervențiunea armatã a Turciei în fav6rea Bulgarilorŷ. S6rbia amenințã a6i în adev6rŷ integritatea Turciei și prințului Alexandru îi aduce aminte Sultanului de datoria ce-o are ca Suzeranŷ alu Bulgariei, ca s6-i sarã în ajutorŷ.

Suntemŷ curioși se vedemŷ ce hotãrire va lua Turcia. Timpŷ multŷ nu are de pierdutŷ cãci a6i mãne se va pune în mișcare și 6stea Greciei și atunci se va dovedi cã este în jocŷ în adev6rŷ integritatea imperiului otomanŷ, se va dovedi p6te, cã între cabinetele din Belgradŷ și Atena existã unŷ tratatŷ de alianțã.

Totŷ astã6i primirãmŷ din Bucuresci scirea importantã, cã guvernulŷ românŷ are intențiunea de-a adresa cãtrã marile puteri o notã circularã cer6ndŷ ca se se execute punctulŷ acela din tratatulŷ dela Berlinŷ, care prevede dãrãmarea fortãrețelorŷ bulgare pe malulŷ dreptŷ alŷ Dunãrii.

Avemŷ causã a crede, cã guvernulŷ românŷ și-a și executatŷ intențiunea, luãndŷ prin ac6sta pozițiune fãțã cu evenimentele cele mai nou6. D6r 6re fi-va destulŷ cu-o notã în aceste împrejurãri, nu va fi 6re necesarŷ ca România se întreprindã pași mai serioși pentru a-și asigura interesele sale la malulŷ dreptŷ alŷ Dunãrii?

Incurcãtura e mare și p6te cã ne aflãmŷ chiar în ajunulŷ multŷ temutei conflagrațiuni orientale.

RESBOIULŷ DINTRE SERBIA ȘI BULGARIA.

Amŷ anunțatŷ în num6rulŷ trecutŷ, cã Serbia a r6spunsŷ la reclamãrile guvernului bulgarŷ cu declarațiunea de r6sboiu formalã. În mie6ŷ de n6pte regele Milanŷ a plecatŷ la armatã, care a și intratŷ pe teritoriu bulgarŷ. Din acestŷ momentŷ cestiunea unirii Bulgarilorŷ a intratŷ în altã fasã și definitivã ei soluțiune se face dependentã de o parte de succesulŷ armelorŷ dintre beligeranți, de altã parte de nouã constelațiune, ce va fi creatã între marile puteri prin mersulŷ evenimentelorŷ, despre care nu se p6te preved6 ce direcțiune vorŷ mai lua, fiindŷ posibilŷ se între și Grecia și Turcia în acțiune și astfelŷ conflagrațiunea se devinã generalã.

6tã scirile cele mai importante privit6re la începerea r6sboiului dintre S6rbi și Bulgari.

Nișŷ, 14 Noemvre. Ministrulŷ s6rbescŷ de externe d. Garașanin, a însărcinatŷ telegraficŷ pe reprezentanții s6rbi se comunice cabinetelorŷ puterilorŷ urmãt6rea declarațiune: „În urma nãvãlirii arbitrare a trupelorŷ bulgare asupra pozițiunilorŷ ocupate pe teritoriu s6rbescŷ în fața Bulgariei, de cãtrã diviziunea s6rbescã a Moraviei M. Sa regele a luatŷ comanda supremã peste armata repãlã.” — În același timpŷ a trimisŷ erŷ ministrului de externe bulgarŷ urmãt6rea telegramã: „D-lui Rhangab6, Sofia. Comandanții diviziunei 1-iu și autoritãțile dela granițã aratã, cã trupele bulgare au atacatŷ a6i la 8 6re diminețã pozițiunile, ce le ocupase unŷ batalionŷ din regimentulŷ 1-iu de infanteriã pe teritoriu s6rbescŷ în împrejurimea Vlassinei. Guvernulŷ regalŷ considerã acestŷ atacŷ nentemeiatŷ ca o declarațiune de r6sboiu. V6 rogŷ d-le agentŷ, se faceți cunoscutŷ ministrului de externe d. Țanovŷ, cã Serbia, primindŷ cunoscințele acestui atacŷ, se considerã ca aflãt6re în stare de r6sboiu cu principatulŷ Bulgariei, încep6ndŷ Sãmbatã în 14 Noemvre, cu ora 6 diminețã. Garașanin.” — Nota circularã, ce a trimisŷ o ministrulŷ de externe s6rbescŷ puterilorŷ, are urmãtorulŷ cuprinsŷ: „Agenția Havas” a publicatŷ din Sofia t-telegramã: „De6rece guvernulŷ s6rbescŷ a afirmatŷ într'o telegramã oficialã, cã din partea trupelorŷ s6rbesci nu s'a încãlcatŷ teritoriu bulgarŷ, declarã guvernulŷ bulgarŷ. cã a datŷ ordinŷ, cã cei 300 de S6rbi, cari se aflã încã pe teritoriu bulgarŷ între granițã și loculŷ bulgarŷ Rachita lângã Trn, se fiã considerãți și tractãți ca bandiți.” Guvernulŷ s6rbescŷ consioerã ac6stã declarațiune: care atãtŷ de puținŷ cor6spunde demnitãții unui guvernŷ, ce se respectã pe sine însuși și pe alții, cã av6ndŷ isvorŷ oficialŷ bulgarŷ și de aceea se grãbesce a declara în modŷ oficialŷ: 1. cã în nici unŷ punctŷ alŷ teritoriului bulgarŷ nu se aflã trupe s6rbesci; 2. cã de repetite ori trupe bulgare au atacatŷ sentinelele armatei regale; 3. cã guvernulŷ regalŷ, cu t6tã bunã-voințã sa d'a susțin6 pacea, unŷ nou atacŷ de felulŷ acesta ilŷ va consideca ca *casus belli*.” — Dela trimiterea acestei note s'a înt6mplatŷ ataculŷ bulgarŷ asupra pozițiunei s6rbesci de pe teritoriulŷ s6rbescŷ.

Constantinopolŷ, 14 Noemvre. Trimisulŷ s6rbescŷ Grnicŷ, notificã Porții, cã în urma provocãrii din partea Bulgarilorŷ și a unui atacŷ asupra armatei s6rbesci în Vlassina, Serbia a declaratŷ Bulgariei r6sboiu.

Sofia, 14 Noemvre. Ordinulŷ de 6i princiarŷ cãtrã armatã 6ice: Regele Serbiei ne-a declaratŷ r6sboiu. Elŷ a ordonatŷ armatei s6rbesci d'a p6trunde pe teritoriulŷ nostru. Frații noștri s6rbi, în locŷ d'a ne ajuta, voescŷ se prãpãdescã patria n6strã. Soldați, dovediți curagiulŷ vostru ap6rãndŷ pe mamele v6stre, cãminulŷ vostru! Urmãriți pe inimizicŷ, care cu lașitate — în modŷ trãdãtorŷ ne atacã, și nimiciți-lŷ totalŷ. Frațilorŷ înainte! Dumne6eu se ne ajute și se ne dea victoria!

Sofia, 14 Noemvre. (Oficialã). A6i în r6v6rsatulŷ 6orilorŷ — dupã deschiderea ostilitãțilorŷ — S6rbii p6trunserã pe teritoriulŷ bulgarŷ. Unŷ batalionŷ de infanteriã, unŷ escadronŷ de cavaleriã și 15 tunuri se îndreptãrã spre satulŷ Planinica și merserã infanteria și artileria pe șos6ua Țaribrodului cãtrã localitatea Purcach (Pascalia), unde sosi o companiã s6rbescã. În același timpŷ suntŷ în marșŷ dou6 escadr6ne s6rbesci prin Goindolŷ (p6te Crndolŷ) spre Planinica.

Sofia, 14 Noemvre, 5 6re s6ra. S6rbii au luatŷ și ofensiva în direcțiune spre Trn și au ocupatŷ fãrŷ luptã satele bulgãresci Mitosavci, Țelenigradŷ și Sconsi. Dupã rap6rte telegrafice, s'au auditŷ din Trn și canonade. Trupele bulgare așteptã ataculŷ inimizicului în pozițiuni în spatele liniei depãrtate 20 kilometri dela granițã.

Sofia, 14 Noemvre. (Oficialã.) Dupã ce S6rbii au deschisŷ foculŷ erŷ diminețã în contra unei patrule bulgare de 20 6meni între Bojița și granițã, și au omoritŷ unŷ soldatŷ bulgarŷ, patrula bulgarã s'a retrasŷ dupã o ridicãturã de pãm6ntŷ, deschise apoi foculŷ și omor6 optŷ S6rbi.

Filipopolŷ, 14 Noemvre. O parte din trupele bulgare de nordŷ se retrage dela granițã turcescã și merge în contra S6rbilorŷ. Celŷ dint6iu trenŷ a pornitŷ spre Sarambeg între strigãtele entusiastice ale poporului.

Nișă, 13 Noemvre. Telegrama din Sofia, în care se vorbește despre trecerea graniței de către trupele sârbesce, precum și despre aceea, că guvernul bulgar a dat ordin să se considere aceste trupe ca *bandiți*. A pricinuit aci o iritațiune ce nu se poate descrie. Nu atât minciuna, că se află trupe sârbesce pe teritoriul bulgar, câtă mai multă ofensa, că se numesc *bandiți* asemenea trupe, a provocat aci amărăciunea, care s'a mai mărit prin sciri despre năvăliri bulgare. O asemenea provocare și atitudine a guvernului bulgar atacă onoarea și vața serbiei, care nu poate suferi așa ceva.

Viena, 13 Noemvre. Față cu telegrama din Cattaro a „Biuroului Reuter,” că în Herțegovina se concentrează multe trupe, se avertisă la discursul ministrului Kallay, care a declarat hotărît, că *trupele de ocupațiune nu s'au sporit* și că nu e necesitate de acesta.

Berlină, 13 Noemvre. Germania propune o *blocadă internațională* asupra Bulgariei. După „Vossische Zeitung,” pînă la restabilirea stării de mai înainte Rumelia ostică se fiă administrată de o *comisiune turcească*; o rezistență din partea Bulgariei se fiă înfrântă prin blocada internațională. — După cum scrie „Militärisches Wochenblatt,” i s'a aprobat prințului Battenberg, al doilea sublocotenent *à la suite* în înțelul regimentului de gardă, cererea d'a fi stersă din regiment.

Sofia, 13 Noemvre. Guvernul continuă a arăta întemplierile dela granița bulgară-serbă. În cercul *Levoră*, al prefecției Chiustendilă, eră *au împușcată* Sârbii asupra sentinelei, au omorît un grănicer și l'au jăfuit, er pe altul l'au rănit. Lângă *Clissura*, în direcțiune spre Trn, o *cetă de Sârbi*, ascunși pe teritoriul bulgar, *au împușcată* asupra subprefectului, care făcea p'acolo inspecțiune, și i-au omorît calul. La granița lângă *Chiustendilă*, Sârbii au pus mâna pe o țerancă bulgară, care mâna un bou, și o țină prizonieră.

Londra, 13 Noemvre. Situațiunea e mai critică ca orî când. Silințele ce s'au dat d'a aduce o *apropiere* între Anglia și Rusia s'au zădărnicit. Rusia insistă să se detronizeze prințul Alexandru. Rumelia ostică e hotărîtă a rezista în contra restabilirii statului *quo ante* și uniunea are deja o armată de 75,000 de omeni pe picior.

Petersburgă, 13 Noemvre. Deodată cu escluderea prințului Alexandru din Armată, *oficiul rentei imperiului* fu avisat, să nu-i mai plătescă subvențiunea de 150,000 de ruble, ce i se plătiese în fiecare an pînă acum.

Carlsruhe, 14 Noemvre. Prințul Francisc Iosif de Battenberg, pînă acum sublocotenent în garda prusiană, a intrat acum în armata bulgară cu consimțământul împăratului Wilhelm.

Londra, 14 Noemvre. Intre mai multe cabinete se fac *tractări confidentiale* cu privire la eventualitatea unei *interveniri rusesce* în Bulgaria.

Viena, 14 Noemvre. Membrii societății studenților sârbi de aci, „Zora,” au hotărît în adunarea de eră să intre în armata sârbescă. Câțiva au și plecat îndată după declararea de războiu.

Berlină, 14 Noemvre. „Nordd. Allg. Zeitung” speră, că *declarațiunea sârbescă de războiu* nu va distruge programul acțiunii diplomatice; e posibil că *războiul va fi local*. Mesagiul împăratului german va cuprinde și un pasagiu despre cestiunea orientului. — Raporte din Atena pun în cea mai apropiată perspectivă hotăriri categorice și de acolo.

Bucuresci, 14 Noemvre. În fața declarațiunii sârbesce de războiu *agio aurului* s'a suită la 18 procente. În cercurile politice și comerciale domnesce convingerea, că guvernul va ține strîns la neutralitatea urmată cu lealitate pînă acum și că România va rămâne crutată la granițele sale de reacțiunile vătămătoare ale evenimentelor încurcături războinice.

Muntenegro și Turcia.

Un raport adresat diarului „Pol. Corr.” cuprinde interesante amănunte despre *relațiunile dintre Muntenegro și Turcia*. Raportul e trimis la 6 Noemvre din Scutari și comunică următoarele:

„Tendința Muntenegrului, d'a intra în relațiuni amicale cu Pôrta, n'a fost niciodată serioasă. Prințul *Neculae* urmărea scopuri, pentru ajungerea cărora Pôrta nu-i putea întinde mâna. Sunt semne, că în *Cetinje* se cugeta cu *rivă și în stilul mare* la o *căpătuire a prințului Carageorgevič*. Sunt în memoria încă șgomotele, ce se iviseră despre candidatura ginerelui prințului *Neculae* pentru postul de guvernator al Rumeliei orientale și aceste șgomote pôte ca numai intrată n'au fost cu totul justificate, intru cât se pare, că în *Cetinje* se urmăresc scopuri mai înalte. S'a ivit într'un moment o constelațiune, care făcea să nu pară ajungerea acestor ținte, care ating ore care ideale panslavistice, ca o *absolută imposibilitate*. Dér precum s'a șis, Pôrta n'a fost în pozițiune d'a aplana terenul pentru ridicarea lui *Carageorgevič* în domnia vre-unei țeri balcanice. Interesul Turciei se mișca mai curînd în direcțiune opusă. Incetă, dér mereu se întărea în *Cetinje* convingerea, că speranțele ce s'au pus în *Yildiz-Kiosk*, nu se puteau implini. Se scie, că considerațiuni

de natură mai înaltă au făcut în cele din urmă pe bărbății de stat otoman, să lase să cadă cu totul firul torsu. Cu acesta se stinse și lumina amăgitoare a unei alianțe muntenegrene-turcesce. Greutățile, ce rezultau din delimitarea granițelor, începură a eși erăși deasupra și nouă indispozițiune cuprinsă p'amendouă părțile. Lipsa de bună-voință de o parte și indispozițiune tănuită de cealaltă parte aduseră după sine întreruperea lucrărilor comisiunei granițelor.

Ajungîndu lucrurile în acest punct, se ivi urgenta necesitate d'a lua ôrecare măsuri pentru toate ca surile, cu atât mai îperosă, cu câtă situațiunea generală în peninsula balcanică recomanda forte mult măsuri de prevedere. Desvoltarea mai departe a evenimentelor în acest unghiu al Balcanilor atîrnă tocmai de desvoltarea ce o vor lua lucrurile în Bulgaria.

Armata sârbescă și armata bulgară.

Ținta de operațiune a Serbiei în partea nordică este fortăreța Vidinului de lângă Dunăre și ținta ei de operațiune în partea sudică este Sofia, capitala Bulgariei. Pentru Serbia, care pretinde mai vîrtos teritoriul ce se află pe câmpul de operațiune sudică, este teritoriul din sudul Balcanilor principalul teatru de războiu. De aceea Regele Milan a concentrat grosul armatei sale în partea sudică, la Nișă, Piroț, și Lescovaț. Adecă cele patru divisiuni ale Dunărei, Moraviei, Drinei și Șumadiiei, pe când divisiunea a cincea a Timocului a fost așezată la cursul de jos al rîului Timoc în contra Vidinului.

Guvernul sârbesc a pus în câmp pînă acum armata activă și prima chiamare. Armata activă constă din 5 divizii cu 60 batalioane de infanterie, 5 regimente de cavalerie, 40 baterii de câmp cu 240 tunuri și 6 baterii de munte cu 24 tunuri, în total cu 107,000 omeni. A doua chiamare constă asemenea din 5 divizii avînd 60 batalioane, 5 divizii cavalerie, 20 baterii cu 120 tunuri, în total numărînd 56,000 omeni. A treia chiamare, care însă pînă acum n'a fost mobilizată, numără 60 batalioane singuratică cu 53,000 omeni. Armata sârbescă este organizată și echipată după sistemul europeanesc. Posede trupe de pioneri, tren de poduri, depozite de ingineri, mineri și trupe de drum de fer, colone de tren, de sanitari, de postă și proviant. Organizația ei este basată pe-o armată permanentă destul de însemnată, care în cas de mobilizare formeză cadrele pentru armata activă sau pentru prima chiamare.

În campania din anii 1876, 1877 și 1878 contra Turciei oficerii sârbesci au căștigat ôrecare experiență războinică. Armata de operațiune sârbescă preste această prin linia ferată deschisă de curînd dela Belgrad pînă la Nișă este pusă în legătură cu occidentul Europei, de unde își pôte aduce munițiunile de războiu pe drumul cel mai scurt. Ce privește în fine înarmarea armatei sârbesce, infanteria este armată cu pușci sistemul Mauser și artileria parte cu tunuri Krupp, parte cu tunuri La Hitte (sistem vechiu, cari se încarcă pe dinainte). Tunurile Bange, comandate în Franța vor sosi în Serbia abia pe la finea anului curent.

Armata bulgară constă din 24 batalioane, 2 regimente de cavalerie și 96 tunuri, în total cu 36,000 omeni. Afară de acesta se pott arma în cas de războiu 16 batalioane dintre cari 8 rezervă, care se vor fi mobilizată deja. Miliția ost-rumelică formeză 12 batalioane de prima, 12 de a doua și 12 de a treia chiamare. Din aceste trupe însă anevoiă se vor pute pune în câmp mai multe decăt batalioanele primei chiamări. Bulgaria intră și almintrelea în războiu între nise împrejurări nu prea favorabile. Cele două armate, de cari pôte dispune Bulgaria spre a se apăra contra Sârbilor, sunt două creațiuni deosebite organizatorice, cari și-au perdat singurul factor, ce putea să le țină laolaltă într'o acțiune comună, pe oficerii ruși. Nică armata bulgară, nică miliția ostrumelică n'au primit pînă acum botezul de foc. Afară de aceea se află în amendouă armatele o mulțime de Greci și Mohamedani, cari vor urma numai de silă stégului prințului Alexandru. Miliția ostrumelică singură numără în sinul său vreo 19 procente Turci și 7.5 procente Greci. Înarmarea armatei bulgare e mixtă deoarece ea are pușci Berdan, Crnca și pușci turcesce Mastini. Artileria este totă înarmată cu tunuri Krupp, ce le-au fost cuceriti Rușii dela Turci.

După cum spun telegrama ante-garda trupelor sârbesce au intrat în Bulgaria pe șoseaua dela Taribrod. Ante-garda bulgară s'a retras. Cea dimieiu rezistență serioasă o vor întemperia Sârbii pe înălțimea pasului Dragoman, unde Bulgarii au făcut șanțuri, după planurile prințului, în întindere de vreo 4 kilometri de amendouă părțile șoselei. Redutele acestei pozițiuni sunt construite după sistemul celor dela Plevna și de fiecare parte flancate de câte o baterie de 12 tunuri. În front este acoperită pozițiunea de rîul Halcali. Comandantul pozițiunii dela Slivnița este căpitanul Binderov, un fost oficer prusian de cavalerie, anume Binder.

După raporte martorilor oculari, numita pozițiune bulgară este în front forte tare, dér se pôte ușor încungiura în flancuri din cauză, că muntele e în genere practicabil. Speranța Sârbilor, că Dumineca viitoare vor intra deja în Sofia, se pôte forte ușor implini în astfel de împrejurări.

SCRILE DILEI.

În noptea de 5 spre 6 Noemvre n., ziua tîrgului de toamnă în Gherla, s'a petrecut o *faptă criminală* pe hotarul comunei *Chirău*, în nemijlocita vecinătate a Gherlei, la o cărciumă, despre care ni se scrie următoarele: Doui frați *unguri* neași se apucară la cîrtă cu un *Român*, fiind tustrei cam trăiți. În cele din urmă ajunge lucrul la bătaie. Românul, un bărbat ca de 30 ani scapă afară la larg, când cei doi frați, ajutați de alți doi tot ungiuri, prindîndu-l în baturăși — lucru curios — de atunci nu se mai află nicăiri, dispărînd fără urmă Românul. Tote încercările și cercetările bîtrînului său părinte și ale soției sale de a-l găsi au fost și sunt deșerte. În noptea aceea tîrziu, cei doi ungiuri bătăuși — mergînd după „bravura” seversită acasă și luîndu-și câte un cal, călări umblară cu lumini aprinse pe locul unde se întemplieră pîruiala: De aci se născu prepusul, că respectivii îl *omôrîră* și ca să nu se dea de urmă, îl ascuseră undeva. Nu cumva și aci a lucrat vr'un *„irredentist”* valah? pot întreba vitejii dela „Ellenzék.” Destul, că respectivii bănuți s'au și prins în ziua următoare și adus liberi, nelegați prin gendarmi la Gherla, unde sunt deținuți și astăzi la judecătoria cercuală. Faima spune, că, în lipsa de dovezi și martori oculari, cei doi viteji ungiuri vor fi eliberați. Ore nu-i destulă dovadă, că Românul acuma de 10 zile nu-i nicăiri, și că din sîra cea fatală, când mai mulți l'au vedut bătut și huiduit de consătenii săi ungiuri, a dispărut dintre cei vii? Nu mai se nu se adevărescă și aci mărturisirea lui Bela Grünwald, că atât administrațiunea cât și justiția ungiurescă în Ardeiu este față de Români cum n'ar trebui să fiă. Ce va eși la lumină, ve voiu rîporta la timpul săi. Judele închisilor e un *Român*, ce rară vorbește românesec.

—0—

S'a dat ordin, că un *batalion* de infanterie din armata comună să țină garnisonă permanentă în *Abrud*, cu tôte că populațiunea e liniștită, după cum spun chiar foile ungiuresce.

—0—

Proiectul textului viitorului *tractat vamal și comercial* cu România, ce se va propune de Ungaria, e aproape terminat în ministerul de comerț și numai încă în ôrecare puncte privitoare la unele ramuri industriale se mai așteptă informațiuni nemijlocite, spre care scopu ministrul de comerț a trimis la Brașov pe consilierul financiar superior Adol Turocy, fiind ținutul cel mai nemijlocit atins de noul tractat comercial.

—0—

Spre a se evita *nenorocirile pe căile ferate*, ministrul de interne a ordonat să se aveseze proprietarilor, ca să îngrijescă de vitele din apropierea căilor ferate sub greutatea celei mai aspre pedepse, de ôrece în timpul din urmă s'au ivit forte multe treceri de trenuri preste vite, ce se aflau pe șine.

—0—

Se vorbește, că cercurile datătore de ton din Pesta se gândesc serios la introducerea *dării holteilor*. Cei ce nu se vor însura pînă la o anumită etate vor fi supuși acestei dări. — Nică vorbă, că fetele se vor bucura; întrebarea e, că ce vor preferi holteii: darea ori însurătorea?

—0—

Din *Putna* primim din partea d-lui *Arseniu* următoarea declarațiune: „Prin corespondențele din Bucovina ale d-lui Calătorescu, am cădut suspect, cumcă eu aș fi scriitorul său comunicător mijlocit al scrierilor d-sale din care cauză am suferit prin aluziune un afront nesuportabil, fără să fiu cătuși de puțin vinovat. Nefiindă dedată a umbla pe căi ascunse și cunoscîndu în cas de trebuință deregatoriile său persoanele la care așu avé se mă adreseșu, n'am nevoie de scrieri anonime sau pseudonime. Declară deci prin această, cumcă în această afacere nu sunt în atingere cu nimenea și nică n'am nevoie, căci în casuri de aceste sunt în stare a mă suplini insumă.” — În „Telegraful Român” din Sibiu, dela 24 Octomvre N-r. 113 declară „Calătorescu” că se numesce G. *Vasilie*, proprietar în Botoșani, dér, care visitesă desu Bucovina. Declaram și noi, că așa se numesce și réu facu cei ce suspiciunează pe alții.

—0—

D. *Bettelheim*, unul dintre espulsații israeliți din România, a fost Sâmbăt în Brașov, de unde a plecat a doua zi la Viena.

Valea-Borgoului, 10 Noemvre st. n. 1885.

„Vai lumii de smintelă, dăr mai vai
aceuia prin care vine smintela.“

În primăvara anului acestuia celisemă în prețuita foia „Gazeta Transilvaniei“ câte-va corespondențe de pe Valea Borgoului, relativ la stările materiale și sociale. De atunci n'a apucat nimeni condeiul, deși era necesitatea. S'ar înșela însă publicul dacă din această tăcere ar fi să deducă, că noi de atunci și până acum — în această vale romantică — ne aflăm ca și în sinul lui Avram.

În realitate, considerându în general, poporul român de pe aici decade din și în și, — mai vârtos în cele materiale. Spre lămurire servesc câte-va cazuri concrete. La acest popor mijlocul principal pentru câștigarea traiului de toate zilele au fost pădurile. De când însă aceste s'au pus sub sevestru isvorul principal de câștig a săcat. Dăr nu a fost destul numai sevestrarea pădurilor, ci prin influința unor ne-români și a unor Români, cari n'au priceput folosul, s'a arendat pe mai mulți ani tot terenu de pe această vale, — în cele ale vântului — unor magnați unguri.

În parantesă voi să arăt decursul celei d'inteu vânătoare întreprinse de acești magnați. Ea fu norocoasă, căci au împușcat: 13 urși, 2 lupi, vulpi etc. N'au ajuns însă până a pune coronă sfârșitului, căci se ivi între magnați mai înainte o scenă tragi-comică. Pe când erau la vânătoare se născu adevărată certă între doi magnați. Unul fiind mai sangvinic, măsură celuilalt câte-va bastoane pe spate. Celu ce a primit bastoanele a provocat pe celalalt la duel cu pistole. Ca loc unde să se facă duelul, să alege Tergu-Mureșului și astfel în dimineața următoare toți magnații călătoriră la Tergu-Mureșului. Până acum nu scim rezultatul duelului.

Destul atăta, că poporului i-s'a subtras și câștigul, ce provenea din vânătoare. Din agricultură puține produse; pentru că terenul fiind muntos, este steril. Din economia de vite și mai puțin, pentru că prețul vitelor a scăzut foarte tare. Ori unde te întorci găsești numai crasă de bani! La acestea se mai adaugă și alte rele ce isvoresc din ura de rasă.

Din administrațiunea comitatului Bistrița-Năsăud Românii se delată. Puteți săci prin cine! În preture totu așa. Dacă vr'un Român concură la vr'un post, i-s'e pūnă felu de felu de pedeci, ca să nu reușescă. Cu un cvintu rele presemne. Așa încât ne-am puté exprima cu poetul: Sorele în noru s'ascunsu, — Grele timpuri ne-au ajunsu!

Acestea ar fi numai o parte din relele ce ne bantue. — Nu mai bine însă stăm și cu privire la cele ale educațiunii și instrucțiunii. Pe teritoriul numit odinioară: Districtul-Năsăudului sunt mai multe școli bine organizate în totă privință. Între acele e și școla normală cap. gr.-or. din Borgo Prund, învecinată în totu anul de 130—140 copii români, descendenți grănițeri. Organele acestei școle rugară în mai mulți ani, după oaltă pe comitetul fondului școlar central grănițesc din Năsăud, ca din acelu fond să se zidescă pentru această școlă un edificiu corespunzător. Resultatul a fost negativ, parte din lipsa banilor, parte că grănițerii aspirau la câștigarea altui edificiu proprietate a lor pe care Maestrea S'a ilu dete grănițerime. Acelu edificiu era în timpul grănițerime reședința maiorului, Dăr fondul școlar central grănițesc din Năsăud în urma pactului încheiat cu erariul, la anul 1872 a trebuit să plătescă erariului suma de 1000 fl. v. a. S'a pus în acelu pact și condițiunea, că dacă erariul ar avé lipsă de acelu edificiu, — până la totala plătire a sumei de 1000 fl. v. a. — să-l folosească densul, Neavându însă lipsă de el, să-l folosească comuna grănițerescă din fostul al II-lea regiment român de grăniță. Erariul a folosit acelu edificiu, în anii mai recent, de localu pentru judecătoria singulară a Rodnei vechi. Cu data 29 Iuliu n. a. c. reședința judecătoriei Rodnei se mută din Borgo-Prund la Rodna-vechiă, și așa susu numitul edificiu rămase gol. Rămânendu edificiu gol, reprezentanțele comunelor grănițerescă de pe Valea-Borgoului, în frunte cu Rev. d-nu protopopu gr.-or. Simeon Monda, în tenoarea preotului amintit au ocupat edificiul. Și astăzi se folosește ca localu de ocupare pentru clasele școlii normale cap. gr.-or. din Borgo-Prund, despre ce s'a raportat și comisiunii administratoare de fondul școl. central grănițesc din Năsăud. Astfel cugetăm noi, că învățatorii noștri se vor încuraja și mai tare în cele didactice, în acelu local întru toate corespunzător de-o școlă.

De patru ani până în finea lui Iuliu a. c. esistase în Borgo-Prund o școlă privată de fetițe, susținută de câteva familii, Sasi, Nemiți, Evrei, unu Boem, unu Ungur și câțiva Români. Școlă se susținea cu spese foarte puține. Se plătia abia 2 fl. pe lună pentru o elevă, er limba de propunere era cea germană. Ca obiecte se propuneau și limba română și maghiară.

Deși edificiul din cesiune era deja ocupat de școlă normală gr. or., totuși, după cum voi demonstra în următoarele, deduc, că străinii își puseseră deja ochiul pe el. Neromâni de diferite naționalități — din această vale, — în frunte cu d-lu G. Vokalek, magistru postal, și ginerele său A. Vachsmann, apotecar (farmacist), la cari se aliaș și Românii Dr. Nicolau Hângănuț, apoi pretinsul român Daniel Purceilă, primaru în B. Prund, suplicară la inspectoratul reg. ung. de școle alu comitatului Bistrița-Năsăud, ca învățatoresă Aranka Valeot Inaltul ministru de culte și instrucțiune publică să-i încuviințeze unu salariu anual de 300 fl. v. a. din cassa statului. Și că localul de școlă și celelalte intervenții le vor oferi părinții școlariilor.

În urma acesta d-lu subinspector școl. reg. ung. alu comitatului Bistrița-Năsăud Dr. Havas a eșit în cauza subversantă în cancelaria comunei opidane Borgo-Prund. Petenții subscrieră o declarațiune. Sensul

ei este: că după ce învățatoresă A. Valentu va fi salarizată dela stat cu 300 fl. v. a. limba de propunere în școlă să fiă în modu păritetic maghiară și germană. Regretu, că d-lu Dr. N. Hângănuț, deși nu are copile de școlă, și deși starea sa materială l'ar fi ajutat ca după ce-i voru crește copilele să la dea educați pe spesele-i proprii: totuși a subscris unu astfel de act, unde de limba română nu e nici pomană. De primarul D. Purceilă nici ru amintesc. Destul, că după ce declarațiunea a ajuns la Inaltul Ministru de culte și instrucțiune publică, rezultatul a fost, că învățatoresă A. Valentu i s'a aplacat nu 300 fl., ci 500 fl. pe lângă depunerea jurământului, că este învățatoresă la școlă de stat de fetițe din B. Prund. Deci și salariul conformu normelor statului. S'a instituit și unu comitetu îngrijitoru pentru aceea școlă. Membrii sunt G. Vokalek, ca președinte, de națiune boem C. G. Haltrich, A. Vachsmann, ambii Sasi, Davidu Șajovicu, israelit și Dr. N. Hângănuț »Român verde ca stejarul« — Amu regretat și erași regretu, că d-lu Dr. N. Hângănuț, pe când studia în Viena, a primitu ajutoru de colecte dela Români borgoveni, s'a îndulcit de stipendiu din fondul școlar central grănițesc din Năsăud, a împrumutat din același fond 400 fl și împrumutul i s'a relacat, er după câștigarea diplomei, — deși nu a avut praca de 2 ani — totu prin sprijinul Românilor borgoveni a fost ales medic de cerc și totuși de prezent este membru al »gondnokșugului«... „Hic niger est...“

După cum sunt informatu din isvoru siguru peste 15 zile învățatorii noștri, cu discipulii lor au să fiă espulsați din edificiul desu menționat, ca să facă locu școlii de stat pentru fetițe. După espulsare Ve voi comunica decursul tragediei!!

P. S. Tocmai în acestu momentu au sosit dela Bistrița pentru aceea școlă: bance, scrine ș. a., toate din nou făcute.

Argus.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz. Trans.«)

BUCUREȘI, 16 Noemvre. — Camerele sunt convocate în ședință ordinară pe ziua de 15 (27) Noemvre.

BUCUREȘI, 16 Noemvre. — Cabinetul român are de cugetu a adresa o notă circulară către marile puteri, prin care să urgiteze dărîmarea fortărețelor bulgare de pe malul dreptu al Dunării conformu prescrierilor tractatului dela Berlinu.

NIȘU, 16 Noemvre. — Eri a fostu o luptă crâncenă între Sërbi și Bulgari la Țaribrod. Cercul fama, care însă nu e încă confirmată, că Sërbi au luat cu asaltu Țaribrodul.

NIȘU, 16 Noemvre. — Trupele bulgare au fost respinse pe totă linia. Armata bulgară se concentrează în jurul localității Dragomanu, de unde apără drumul ce duce la Sofia.

SOFIA, 16 Noemvre. — Eri a pornit de aici unu număr mai mare de trupe destinate pentru întărirea armatei bulgare dela grănița sərbescă, Trupele au traversat orașul între strigăte entusiastice: „Înainte, să respingem, nerușinatul atacu alu sêrbilor!“

SOFIA, 16 Noemvre. — Prințul Alexandru alu Bulgariei a făcutu cunoscutu printr'o notă Sultanului, că Sërbi au năvălit pe pământu bulgarescu și întrebă, că ore ce măsuri voiesce să ia Sultanul în interesul integrității imperiului otomanu?

DIVERSE.

Censura rusescă. — O frumoasă trăsura a censurii din Petersburgu. Se supusese censorilor o dramă, care conținea această frasă: „Sunt niște adevărați Cazaici.“ Broșura eși din biurourile de cercetare cu această adnotațiune: Să se înlocuească cuvintele acestea cu: Sunt niște adevărați tâlhari.“

**

Unu câne arestatu. — Iată-ne reintorși la ciudatele obiceiuri din evul mediu, seriu diarele parisiane. O sentință a tribunalului Beauvais condamnă, în secolul alu XV-lea, pe o scrôfă să fiă spânzurată, pentru că mănecase duoi copii. Dilele trecute unu câne fu condus la poliția din Parisu, pentru că fu găsit pe o stradă cu o căpătină de om, împodobită încă cu unu pèru negru. Unu agentu de poliție ilu înhăță de gât, cu totă rezistență desperată a dobitocului, și-lu tiri la postulu cel mai apropiat. Comisarul de poliție procedă la unu interogatoru sumar; dăr cu totă iscusința agentului, prevenitul păstra cea mai adâncă tăcere. Totu felul de sgomote se răspândiră cu privire la acestu fapt, când după o cercetare minuțioasă se constată, că craniul uman nu era de cătu o căpătină de berbecu. Multu sgomotu pentru nimic.

**

Gloria cepelor. — În fiecare an, pela sfârșitul lui Octomvre, se ține la Weimar unu târgu de cepe. Pe piața Goethe și în stradele Schiller și la Frauenthor, preupeții întind grămești de cepe, cari ar face deliciul unui Sêrbu. Unu vechiu obicei vrea că, în ca-

sul, când pe piața Goethe și în stradele în cari se ține târgul de cepe, o casă și-a schimbatu proprietarul, vecinii să agate o balanță la casă, în nôtea care precede deschiderea târgului. Noulu proprietaru, astfel învitat, dă o masă vecinilor, amicilor și rudelor sale. Anlu acesta, balanța cu cepe era atârnată la trei case de pe piață, între altele chiar la casa lui Goethe, care a trecut, prin mórtea d-lui Walter de Goete, în stăpînirea statului. Ducele de Saxa-Weimar află de acesta și ceru să fiă informatu cu deamănuntul despre vechiul obicei; elu își exprimă dorința de a reprezenta pe noulu proprietaru, pe care bugetul nu-lu autorisa să intervină. Vecinii îi făcură cunoscutu în versuri bine învîrtite, aceea ce-lu interesa, și ducele le trimise suma necesară pentru a bé în sănătatea proprietarului, ceea ce se făcu, cu ore-care solemnitate, într'unu hotelu din Weimar.

**

Kraszewski. — Bêtrânul poetu polonezu Kraszewski, a cărui grațiă a fost anunțată de mai multe săptămâni, n'a eșit din închisore, dăr va eși în curentul săptămânii viitoare Libertatea o va datori rugăciunii unei compatriote. Prințesa Ludmilla Falconieri, născută contesa Holinska, prietenă intimă a reginei Margherita de Italia, a pus în serviciul poetului prizonieru totă influența sa asupra acelei plăcute regine, și acesta n'a eșitat să stăruiescă în favoarea lui Kraszewski pe lângă prințul imperialu alu Germaniei cu ocazia șederei sale la curtea din Monza, în Septemvre. Orășicum Kraszewski nu va fi pus în libertate decât după ce va fi plătitu o sumă de 20,000 mărci dreptu cauțiune; nu va fi pus în libertate definitivă; i se dă voia numai să eșă din închisore pentru a-și restabili sănătatea la San-Remo. Dăr se crede în general, că acestu concediu nu se va retrage. Sănătatea poetului nu-i va mai permite să se întorcă în închisore; se va închide ochii asupra acestei afaceri tragice.

**

Unu tablou alu lui Vereșciaghin. — „Familia sfântă“, unu din tablourile cele mai puțin remarcate ale renumitului pictor rus Vereșciaghin la „Kunstlerhaus“ în Viena va fi scos afară din înaltu ordinu. Sufletelor pioșe nu le vine la îndemână, pentru că acestu tablou reprezintă pe Isus încungiuratu de frații sêi. Archiepiscopul de Viena a hotărît ca acestu tablou să nu fiă espus în apostolica capitală a Austro-Ungariei. Cardinalul Ganglbauer a solicitat intervențiunea arhiducelui Carol Ludovic, fratele împêratului, simpaticul protectoru alu asociațiunii artiștilor. Cu privire la acestu incidentu, care a produsu un pușin sensațiune în capitala austriacă, se scrie următoarele:

„Pictorul s'a inspirat de siguru din textul evangheliștilor, lăsându la o parte orice interpretare. Isus avea patru frați, dice Evangelia: Iacobu, Iosif, Simonu, și Iuda, avea și mai multe surori măritate la Nazaretu. Frații sêi erau asemenea însurați, afară de Iacobu. „Nu e acesta fiul cismarului?“ se întrebau compatrioții lui Isus, după ce le vorbise pe malul mării. Mama lui nu se chema Maria? Și frații lui Iacobu, Iosif, Simonu și Iuda?... Și surorile sale nu sunt ele toate cu noi?...“ dice evanghelistul Mateiu. În altă parte evanghelistul Ionu dice: „Plecară spre Capernaum Isus, mama, frații și surorile sale...“ Vereșciaghin citează în catalogul expoziției aceste rânduri și alte scrisori ale lui Pavelu. Apoi adauge: „până la sfârșitul secolului trecut existența urmașilor familiei sfinte era considerată ca demonstrată.“ Vereșciaghin declară, că nu se va supune voinței unui teologu. Asociațiunea artiștilor pictori, n'are nici o influență asupra pictorului, pentru că localul este închiriat. Potu ei constringe pe pictor să eșie tabloulu? E cam indoelnicu, chiar în Austria, unde religiunea se bucură de orecare imunități, cari o facu o adevărată religiune de stat. Însă în cercurile catolice se vorbește de întrebunțarea unor măsuri rigurose. În orice casu pictorul nu va ceda decât prin violență, pentru că elu a declarat, că dacă „familia sfântă“ la care ține foarte multu va fi luată din expoziția, elu va lăsa locul gol. Cadrul astfelu golu va fi o protestare elocventă contra intoleranței teologilor.“

Cursulu pieței Brașovu

din 16 Noembre st. n. 1885.

Bancnote românesce	Cump.	8.40	Vend.	8.45
Argint românesc		8.35		8.40
Napoleon-d'or		9.96		10.—
Lire turesce		11.30		11.40
Imperiali		10.17		10.25
Galbeni		5.91		5.96
Scrisurile fone. »Albina«		100.50		101.—
Ruble Rusesci		122.—		123.—
Discontul		7—10 %		pe anu.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Garajul la bursa de Viena

din 14 Noembrie st. n 1885

Bursa de Bucuresci.

Cota oficială dela 2 Noembrie st. v. 1885.

Table with financial data for Vienna and Bucharest, including gold and silver prices, interest rates, and exchange rates.

Table with financial data for Bucharest, including gold and silver prices, interest rates, and exchange rates.

Fóia humoristică din Viena

cea mai mare, plăcută, elegantă, bogată colorată și ilustrată fóia săptămânală ofere la reprezentanți de încredere pentru procurarea de abonamente, câștigă rentabil. — Oferte a se adresa la:

Administration des Wiener-Witzblattes

Wien, II., Obere Donaustrasse 103.

Abonamente la Gazeta Transilvaniei

se pot face cu începerea dela 1 și 15 ale fiecărei luni, mai ușor prin mandate postale.

Adresele ne rugăm a ni se trimite exact arătându-se și posta ultimă.

PREȚULŢ ABONAMENTULUI ESTE:

Pentru Austro-Ungaria:

Table showing subscription prices for Austro-Ungaria: 3 fl. for 3 months, 6 fl. for 6 months, 12 fl. for 1 year.

Pentru România și străinătate.

Table showing subscription prices for Romania and abroad: 10 franci for 3 months, 20 for 6 months, 40 for 1 year.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for various routes including Predeal-Budapesta, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș, listing train numbers, times, and stations.

Nota: Orela de noapte sunt cele dintre liniile grose.